

EUROOPA KOHTU OTSUS

23. oktoober 1974*

[...]

*1. Konkurents – Kokkulepped – Äraakuulamismenetlus – Kirjalik vastuväiteteatis – Kohaldamisala
(Määruse nr 99/63 artiklid 2 ja 4)*

2. Konkurents – Kokkulepped – Äraakuulamismenetlus – Asjaomaste isikute õigus äraakuulamisele

*3. Konkurents – Kokkulepped – Keeld – Keelu mittekohaldamine – Tingimused – Asjaomaste isikute teavitamine
(EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõige 3, määruse nr 17 artikkel 8)*

[...]

Kohtuasjas C-17/74,

Sadolin og Holmblad A/S, aukoht 2300 Kopenhaagen S., Taani;

F.A.C. van der Linden and Co., asukoht 2153 Hamburg-Neu Wulmstorf, Saksamaa;

Koninklijke Brink/Molyn B.V., asukoht Rotterdam, Holland;

Storry, Smithson & Co. Ltd., Hull HU5 1 SQ, asukoht Yorkshire, Suurbritannia;

De Coninck N.V., aukoht B-2060 Merksem, Belgia;

Astral, société de peintures, vernis et encres d'imprimerie, asukoht Pariis XVIe, Prantsusmaa;

Urruzola S.A., asukoht Madrid 5, Hispaania;

Veneziani Zonca Vernici S.p.A., asukoht Trieste 34147, Itaalia;

Durmus Yasar Ve Ogullari Paint, Varnish and Resin Works, asukoht Izmir, Türgi;

Patterson-Sargent, asukoht New Brunswick N.J. 08903, USA;

Antilliaanse Verffabriek N.V., asukoht Willemstad, Curaçao, Hollandi Antillid;

Nippon Paint Co. Ltd., asukoht Osaka, Jaapan;

Nippon Paint (Singapur) Co. Pty. Ltd., asukoht Singapur 3;

Nippon Paint Co. Ltd., asukoht Hong-Kong;

Pacific Products Inc., asukoht Manila, Filipiinid;

Spartan Paints Pty. Ltd., asukoht Melbourne, Victoria, Austraalia;

Transocean Marine Paint Association'i, asukoht Delftse Plein 37, Rotterdam, Madalmaad, liikmed, esindajad: advokaadid F. Salomonson ja P. Vogelzang, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, advokaat Ernest Arendt'i büroo, 34b rue Philippe II,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, asukoht 200 rue de la Loi, Brüssel, esindaja: selle õigusnõunik D. R. Gilmour, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o komisjoni õigusnõunik Pierre Lamoureux, 4 boulevard Royal,

kostja,

mille esemeks on komisjoni 21. detsembri 1973. aasta otsuse ühe osa tühistamine (EÜT L 19, 23.1.1974, lk 18),

EUROOPA KOHUS,

kooseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed C. O. Dálaigh ja A. J. Mackenzie Stuart, kohtunikud A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (ettekandja), P. Pescatore, H. Kutscher ja M. Sørensen,

kohtujurist: J. P. Warner,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. Oma 21. detsembri 1973. aasta otsusega pikendas komisjon EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 3 alusel uutel tingimustel artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu mittekohaldamist, mille ta oma 27. juuni 1967. aasta otsusega oli omistanud kokkuleppele, mis piiras konkurentsi laevavärvide turul ja sõlmiti Transocean Marine Paint Association'i (edaspidi „assotsiatsioon”) moodustavate ettevõtete vahel.

2. Otsuse artikli 3 lõike 1 punkt d kohustab muuhulgas assotsiatsiooni liikmeid teavitama komisjoni viivitamatult “kõikidest finantsosalustest ja isiklikest sidemetest assotsiatsiooni mõne liikme ja ükskõik missuguse muu värvisektorisse kuuluva ettevõtte vahel, mis tulenevad nende juhtimisorganite liikmete ametissenimetamisest, samuti kõikidest juba olemasolevate osaluste või isiklike suhete muudatustest.

3. Hagiga taotletakse ainult selle sätte tühistamist.

4. Hagejad tuginevad esiteks sellele, et vaidlustatud kohustust ei olnud mainitud ei 27. juuli 1973. aasta „vastuväiteteatises” ega 27. septembri 1973. aasta ärakuulamisel ning et lisaks ei olnud seda üheski komisjoni otsusele eelnevas kirjas või arvamuses, nii et neil ei olnud mingil hetkel võimalik esitada oma seisukohta selles küsimuses.

Nõnda rikkus komisjon vaidlustatud klausli puhul menetlusnorme, mille kehtestavad komisjoni 25. juuli 1963. aasta määrus nr 99/63 (EÜT 127, 20.8.1963), mis käsitleb nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 (EÜT 13, 21.2.1962) artiklis 19 ette nähtud ärakuulamisi, ja eelkõige nimetatud määruse nr 99/63 artiklid 2 ja 4.

5. Teiseks tuginevad nad EMÜ asutamislepingu artikli 85 ja määruse nr 17 artikli 8 lõike 1 rikkumisele, mis seisnevat selles, et ettevõtetele kehtestatud kohustus ületab oma üldise laadiga selle, mida artikkel 85 lubab neile kehtestada.

6. 27. juuli 1973. aasta saadetises, mille nimi oli „vastuväiteteatis” ja mis oli koostatud hollandi keeles, teatas komisjon, et keelu mittekohaldamise täielik ja lihtne pikendamine ei ole võimalik, sest assotsiatsiooni liikmete seisund laevavärvide turul on muutunud sellesse kuuluvate ettevõtete arvu suurenemise, nendest mõnede tähtsuse kasvu ja sidemete tõttu, mida kaks liiget, Astral ja Uruzola, olid loonud keemiatööstuse oluliste gruppidega.

7. Ta lisas, et soovib siiski keelu mittekohaldamist pikendada viieks aastaks, kuid uutel tingimustel ja uute kohustustega, millest üks oli sõnastatud nii, et assotsiatsiooni liikmetel on peale 27. juuni 1967. aasta otsuse artiklis 4 kehtestatud kohustuste kohustus teavitada viivitamatult komisjoni „iedere wijziging in de deelnemingsverhoudingen van de leden” (sõna-sõnalt: „kõikidest muudatustest liikmete osalussuhetes”).

8. Hagejad väidavad, et neil ei olnud mingil hetkel võimalik järeldada sellest märkusest, et komisjon kavatseb neile kehtestada niisuguse kohustuse, nagu on väljendatud vaidlustatud sättes, mida nad ei olevat muide võimelised selle üldise laadi tõttu täitma ja mis kahjustavat põhjendamatult nende huve.

Kui neil oleks olnud võimalik saada aru komisjoni kavatsustest, oleksid nad kindlasti esitanud oma vastuväited selles küsimuses, et juhtida tema tähelepanu puudustele, mis kaasnevad vaidlustatud kohustusega, ja selle ebaseaduslikkusele.

Kuna neil seda võimalust ei olnud, tuleks otsus vaidlustatud kohustuse osas menetlusvea tõttu tühistada.

9. Kostja vastab esiteks, et määruse nr 99/63 artiklis 2 ette nähtud kohustus, mille järgi „komisjon peab informeerima ettevõtteid ja ettevõtete assotsiatsioone, saates neile kirja nende vastu esitatud kaebustest”, samuti kohustus, mis tal on sama määruse artikli 4 järgi „teha otsuseid ainult esitatud kaebuste kohta ettevõtete või ettevõtete assotsiatsioonide vastu vastavalt nendele kaebustele, millele on nad võimaldanud teatavaks teha oma nägemused”, ei käsitlevat tingimusi, millega komisjon kavatses oma mittekohaldamise otsuse siduda.

10. Ta lisab, et murest, mida väljendati vaidlustatud klauslis, said hagejad teada eelkõige tänu tähtsusele, mida omistati ettevõtete Astral ja Urruzola juhtumile, nii 27. juuli 1973. aasta teatises kui ka ärakuulamisel.

11. Nõukogu määruse nr 17 artikli 19 järgi annab komisjon enne selle määruse artiklites 2, 3, 6, 7, 8, 15 ja 16 ette nähtud otsuste tegemist asjaomastele ettevõtetele võimaluse esitada oma seisukoht komisjoni etteheidete kohta.

Viidates artiklile 6, osutab see õigusnorm otsuseid, mis tehakse artikli 85 lõike 3 kohaldamise taotluse järel.

12. Sama määruse artikli 24 kohaselt on komisjonil lubatud võtta selleks vastu rakendusnorme, mida ta ka tegi, võttes vastu määruse nr 99/63.

13. Nii selle määruse pealkirjast kui ka esimesest põhjendusest selgub, et see käsitleb kõiki nõukogu määruse nr 17 artiklis 19 ette nähtud ärakuulamisi, ning seda kohaldatakse ka menetluste suhtes, mis on seotud artikli 85 lõikega 3.

Komisjonile määruse nr 99/63 artiklitega 2 ja 4 kehtestatud kohustus teavitada ettevõtteid kirjalikult nende vastu esitatud kaebustest või teatades nendest Euroopa Ühenduste Teatajas ning teha otsuseid ainult nende kaebuste alusel käsitleb sellegipoolest peamiselt nende põhjuste äranäitamist, mille tõttu ta kohaldas artikli 85 lõiget 1, ükskõik kas ta teeb korralduse õigusrikkumine lõpetada või määrab ettevõtetele trahvi või keeldub neile andmast negatiivset tõendit või kohaldamast sama õigusnormi lõiget 3.

14. Seevastu ei saa komisjon olla kohustatud rutata ette, mis puudutab tingimusi ja kohustusi, millega ta seob artikli 85 lõikes 3 ette nähtud keelu mittekohaldamise.

Keelu mittekohaldamise taotluse läbivaatamisel võib nimelt ilmneda kokkuleppe täitmise või selle täitmise kontrollimise erinevaid viise, mis võivad viia selleni, et komisjon loobub kaebustest, mille tõttu ta oli selle taotluse vastu ja mis õigustavad – võib-olla teatud tingimustel – artikli 85 lõike 3 kohaldamist.

15. Sellegipoolest selgub nii ära kuulamismenetluse laadist ja teemast kui ka määruse nr 99/63 artiklitest 5, 6 ja 7, et viimase järgi kohaldatakse isegi muudel juhtudel kui need, mida on eraldi käsitletud artiklites 2 ja 4, üldist eeskirja, mille kohaselt peavad riigiasutuste niisuguste otsuste puhul, mis mõjutavad tunduvalt adressaatide huvisid, need adressaadid saama korralikult oma seisukoha esitada.

See eeskiri eeldab, et ettevõtteid teavitatakse selgelt ja õigeaegselt põhilistest tingimustest, millega komisjon kavatses oma keelu mittekohaldamise siduda, ning neil oleks võimalus esitada oma märkused.

See on nii eelkõige juhul, mil on tegemist tingimustega, mis nagu antud juhul kehtestavad märkimisväärseid ja ulatuslikke kohustusi.

16. Kuna artikli 85 lõige 3 sätestab artikli 85 lõikes 1 kehtestatud keelu üldise mittekohaldamise ettevõtete suhtes, peab komisjon olema võimeline igal hetkel kontrollima, kas keelu mittekohaldamist õigustanud tingimused on endiselt täidetud.

Tal on seega tingimuste osas, millega ta keelu mittekohaldamise seob, lai kaalutusõigus, kuid peab siiski järgima piire, mille artikkel 85 tema pädevusele seab.

Selle kaalutusõiguse kasutamine seevastu on seotud eelneva laialdase teavitamisega vastuväidetest, mida ettevõtted võivad esitada.

17. Toimikust selgub, et vaidlustatud kohustuse puhul ei olnud see nõue täidetud.

18. 27. juuli 1973. aasta teatise olevat väljendit võis tõlgendada mitmeti ning muuhulgas nii, et selle eesmärk on täiendada 27. juuni 1967. aasta otsuse artikli 4 järgi juba nõutud andmeid teatamisega sidemetest, mis võivad olla assotsiatsiooni kuuluvate ettevõtete vahel.

Selle väljendi kahemõttelisust näitab ka asjaolu, et Euroopa Kohtus toimuva menetluse käigus pakkus komisjon välja selle erinevaid versioone nii inglise keeles, mille hagejad valisid kohtumenetluse keeleks, kui ka vastuse tõlkes prantsuse keelde ja selle paranduses kohtuistungil.

19. Kuigi ära kuulamismenetluse protokollidest selgub, et sidemeid kahe assotsiatsiooni liikme, Astral'i ja Urruzola, ning keemiatööstuse kahe olulise grupi vahel uuriti põhjalikult – nii et komisjon loobus muide nõudest, et need kaks liiget lahkuksid assotsiatsioonist – näitavad nimetatud protokollid, et seejärel otsuses kehtestatud üldise tingimuse üle ei vahetatud kordagi mõtteid.

See asjaolu kinnitab hagejate väidet, et nad olid veendunud, et niisugusena, nagu see on sõnastatud „vastuväiteteatises”, käsitleb kohustus ainult assotsiatsiooni liikmete vastastikuseid suhteid ja mitte ükskõik missugust sidet kolmandate ettevõtetega, isegi nendega, kes tegutsevad väljaspool ühisturgu ja muude värvide valdkonnas peale laevavärvide.

20. Nõnda kehtestati otsuse artikli 3 lõike 1 punktis d sõnastatud tingimus nõuetele mittevastava menetluse tingimustes ning on vaja, et komisjon võiks teha selles küsimuses uue otsuse, olles kuulnud ära assotsiatsiooni liikmete märkused või ettepanekud.

21. Kuigi otsuse see osa on väga tähtis, on see siiski ajutiselt eraldatav teistest sätetest, nii et osaline tühistamine on võimalik ja seda põhjendab asjaolu, et tervikuna on tegemist asjaomaste ettevõtete huvide seisukohast soodsa otsusega.

22. Seega tuleb vaidlustatud säte tühistada ja suunata asi tagasi komisjoni.

Kohtukulud

23. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

24. Antud juhul kaotas kohtuvaidluse kostja.

25. Seega tuleb vastavalt hageja nõuetele mõista kohtukulud välja kostjalt.

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1) tühistada 21. detsembri 1973. aasta otsuse artikli 3 lõike 1 punkt d;

2) suunata asi tagasi komisjonile;

3) mõista kohtukulud välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt.

Lecourt O Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco

Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher Sørensen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 23. oktoobril 1974. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt

]